

Однакові результати студенти всіх досліджених груп виявили в завданнях, де необхідно було проявити такі здібності у вербальній креативності: уміння переходити від одного аспекту проблеми до іншого та здатність утворювати незвичайні ідеї, що відрізняються від загальноприйнятих; у невербальній креативності: здатність до висування неочевидних, небанальних ідей.

Відмінності виявилися в наступному.

По-перше, якщо показник рівня креативності у студентів середній і високий, то вони мають кращі результати у виконанні завдань на невербальну креативність. Ці студенти проявили здатність до породження великої кількості ідей в одиницю часу, деталізації ідей, здатність до винахідницької й конструктивної діяльності.

Якщо показник рівня креативності низький, то у студентів переважно проявляється здібність щодо прояву чутливості до незвичайних деталей і здатність до винахідницької та конструктивної діяльності.

По-друге, по-різному проявився й характер взаємозв'язків між показниками вербальної та невербальної креативності. Певна різниця виявилася як в особливостях взаємозв'язків між показниками невербальної і вербальної креативності, так і в самому характері цих зв'язків.

У групі студентів з високими показниками рівня креативності взаємозв'язок між вербальною й невербальною креативністю відсутній.

У студентів, що мають середній рівень креативності, деталізація ідей, здатність до винахідницької і конструктивної діяльності виступають перешкодою до висування неочевидних ідей, створення унікального позасистемного продукту.

У студентів, що мають низькі показники рівня креативності, здатність до породження великої кількості незвичайних ідей, уміння переходити від одного аспекту проблеми до іншого сприяє породженню унікального позасистемного продукту, утворенню принципово нового.

Окремо слід зазначити, що проведене дослідження дає лише часткову відповідь на питання як рівень показника креативності позначається на ефективності виконання завдань, в яких студент може реалізувати творчі здібності, застосовуючи різноманітні засоби в ході реалізації своєї діяльності.

Разом з тим виявлені факти можуть бути застосовані фахівцями в сфері вищої освіти для розвитку особистості студента в ході його професійної підготовки під час навчання у вищому навчальному закладі.

Т.В. Гура

Національний технічний університет «ХПІ», м. Харків

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ІНЖЕНЕРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розглядаючи теоретичні засади діяльності майбутнього інженера, розглянемо поняття «інженерія». По-перше, це те, що інженерія спрямована на діяльність у сфері матеріального виробництва або діяльність, яка спрямована на вирішення завдань матеріального виробництва. Звідси – технічна спрямованість інженерії. По-друге, мета інженерної діяльності полягає у створенні техніки, технології та ефективного їх використання в системі суспільного виробництва. Поза цим інженер позбавлений предмета своєї діяльності. По-третє, характерна особливість інженерії полягає в тому, що вона спрямована на розв'язання суперечностей між об'єктом (природою) і суб'єктом (суспільством), на процес перетворення природного в соціальне, природного в штучне. Ці обставини визначають місце інженерії і сам характер цієї діяльності. Сфера існування інженерії займає проміжне положення між теорією і практикою, праця інженера є розумовою працею у сфері матеріального виробництва. У процесі застосування відкритих природничими науками законів для проектування, конструювання, виготовлення та вдосконалення техніки і технології ці закони потрібно не тільки модифікувати у форму зручну для їх застосування, але й втілити їх у новій техніці і

технології. Цей процес є найскладнішим, найвідповідальнішим і найцікавішим в інженерії. Саме він надає цій діяльності творчий характер. Отже, творчість – одна з найважливіших психологічних рис інженерної діяльності. Творчий характер діяльності інженера проявляється насамперед у тому, що він свідомо формує мету своєї діяльності на основі осмислення технічних потреб виробництва і суспільства в цілому. Інженерна творчість реалізує вихід за межі існуючого стану техніки і технології і результатом її є поява винаходу.

Роглядаючи основні способи вирішення проблеми психологічного аналізу будь-якої діяльності, в тому числі, й інженерної виділяють 2 положення. Перше положення – *структурно-морфологічна* парадигма психологічного аналізу діяльності полягає в тому, що основним структурним компонентом діяльності є *дія*, а організація діяльності в цілому трактується як ієрархія систем дій різного рівня складності. Відповідно до даної теорії діяльність як така виділяється на основі критерію наявності у неї самостійного специфічного *мотиву*. Друге положення психологічного аналізу діяльності – *функціонально-динамічна* парадигма трактує, що діяльність в силу своєї виняткової складності не може ґрунтуватися і не ґрунтується на якомусь одному компоненті, наприклад дії. Вона передбачає необхідність кількох якісно різних психологічних компонентах – одиницях, які закономірно взаємопов'язані між собою і утворюють цілісну психологічну структуру діяльності. Ця структура динамічна, а її функціонування і є процесом діяльності. Основними компонентами інваріантної структури діяльності є *мотивація, цільовизначення, інформаційна основа діяльності, прогнозування її результатів, прийняття рішення, планування, програмування, контроль, корекція, а також оперативний образ об'єкта діяльності, система індивідуальних якостей суб'єкта і сукупність виконавських дій*. Психологічний аналіз інженерної діяльності полягає в пізнанні ролі психіки інженера на його діяльність, а також вплив інженерної діяльності на психіку та особистісні характеристики інженера. Проаналізувавши вище зазначені підходи, зазначимо, що компонентами психологічного аналізу інженерної діяльності виступають: творчість, мотивація, цільовизначення, інформаційність, прогнозування результатів, оперативний образ діяльності, система індивідуальних якостей суб'єкта і сукупність виконавських дій.

А.А.Даніліч-Скакун

Харківський національний педагогічний університет ім. ГС.Сковороди, м. Харків

ОСОБЛИВОСТІ ДИНАМІКИ ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ УПРОДОВЖ НАВЧАННЯ

Соціальні перетворення сучасного суспільства вимагають від особистості майбутнього соціального педагога активного та відповідального ставлення до оволодіння професією упродовж навчання. Розвиток професійної адаптації майбутніх педагогів виступає актуальною потребою, тому що сучасні психолого-педагогічні дослідження спрямовані на вивчення суб'єкта педагогічної діяльності, закономірностей розвитку особистості майбутнього фахівця в умовах навчання в вищому навчальному закладі. Перед вищими навчальними закладами постає завдання підготовки соціальних педагогів, здатних надавати населенню кваліфіковану допомогу у вирішенні життєвих проблем, здійснювати соціальну, психологічну та педагогічну підтримку особистості, сприяти попередженню негативних явищ у молодіжному середовищі, забезпечувати сприятливі умови соціалізації особистості.

Сучасна педагогічна освіта вимагає переносу акценту з технологізації процесу підготовки майбутніх соціальних педагогів на питання особистісного розвитку. Професійна адаптація виступає як основа для професійного та особистісного розвитку.

Теоретико-методологічна розробка проблеми професійної адаптації має багато невизначених моментів, стійкі термінологічні бази у зазначеній сфері дослідження поки що не існують. Представлені окремі напрями методологічного обґрунтування та